

Соколовська Людмила Михайлівна,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист
Житомирського агротехнічного фахового коледжу,
lm.2012@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ МОВЛЕННЄВИХ ТРЕНІНГІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ КОМУНІКАЦІЇ СТУДЕНТІВ

Анотація. *Стаття досліджує ефективність мовленнєвих тренінгів як інструменту для підвищення рівня комунікативної компетентності студентів. Автор аналізує теоретичні основи та практичні аспекти застосування таких тренінгів.*

Ключові слова: *комунікація, культура мовлення, мовленнєві навички, тренінги.*

Формування культури комунікації є важливим завданням сучасної освіти, адже мовлення є засобом передачі інформації, ключовим інструментом професійної та соціальної взаємодії. Рівень мовленнєвої культури значною мірою визначає здатність індивіда до успішної адаптації в суспільстві, а також ефективність його професійної діяльності.

Одним із ефективних способів підвищення культури мовлення в освітньому середовищі є організація мовленнєвих тренінгів. Цей метод сприяє формуванню в студентів навичок чіткого, структурованого та емоційно виразного висловлювання, а також розвиває їхню здатність до міжособистісної комунікації [1, с. 49]. Мовленнєві тренінги дають змогу створити умови для інтерактивної взаємодії учасників, що позитивно впливає на їхню мовленнєву компетентність і загальну культуру комунікації.

Метою даної статті є аналіз особливостей організації мовленнєвих тренінгів у коледжі та визначення їхнього впливу на розвиток культури комунікації студентів. Дослідження базується на теоретичному аналізі наукових джерел, а також на практичному досвіді впровадження мовленнєвих тренінгів у Житомирському агротехнічному фаховому коледжі. Результати роботи можуть бути корисними для викладачів, які прагнуть підвищити ефективність навчального процесу та сприяти всебічному розвитку своїх студентів.

Культура комунікації є складним феноменом, який охоплює сукупність знань, умінь і навичок, що забезпечують ефективну міжособистісну та професійну взаємодію. У широкому розумінні культура комунікації відображає рівень мовленнєвого розвитку особистості, що проявляється в її здатності висловлювати думки логічно, чітко й доречно в конкретній комунікативній ситуації.

Мовленнєвий тренінг є формою організованої навчальної діяльності, спрямованої на розвиток мовленнєвих навичок та формування культури комунікації

учасників [2]. Це система інтерактивних вправ і завдань, що моделюють реальні або уявні комунікативні ситуації. Основною метою мовленнєвого тренінгу є підвищення рівня мовленнєвої компетентності, розвиток здатності чітко формулювати думки, застосовувати мовні засоби відповідно до конкретного контексту та забезпечувати ефективну взаємодію.

Типи мовленнєвих тренінгів можуть бути різноманітними залежно від поставлених цілей. Наведена таблиця систематизує різноманітні типи тренінгів, спрямованих на розвиток комунікативних компетентностей. Вона детально описує кожен тип тренінгу, зокрема його основну мету, приклади практичних вправ та додаткові аспекти. Такий огляд дозволяє отримати комплексне уявлення про різноманіття підходів до розвитку комунікативних навичок та обрати оптимальний варіант для конкретної аудиторії та цілей навчання.

Тип тренінгу	Основна мета	Приклади вправ	Додаткові деталі
Ораторське мистецтво	Розвиток навичок публічних виступів, впевненості в собі, здатність впливати на аудиторію	Підготовка та виголошення промов, презентацій, дебати, робота над інтонацією, жестикуляцією, контактом з аудиторією, використання візуальних матеріалів.	Фокусується на структурі виступу, добірї слів, управлінні голосом, подоланні страху публічних виступів.
Міжособистісна комунікація	Покращення навичок взаємодії з людьми, розвиток емпатії, вміння слухати, вести діалог, вирішувати конфлікти	Рольові ігри, вправи на активне слухання, невербальну комунікацію, зворотній зв'язок, аналіз конфліктних ситуацій.	Допомагає у побудові міцних стосунків, ефективному спілкуванні в команді, вирішенні конфліктів.
Професійне мовлення	Розвиток навичок ефективного спілкування в конкретній професійній сфері (наприклад, продаж, переговори, презентації)	Симуляція ділових переговорів, презентацій продуктів або послуг, написання ділових листів, телефонні розмови.	Спеціалізується на особливостях мови в конкретній галузі (механізація, агрономія, маркетинг тощо).
Тренінг з техніки мовлення	Вдосконалення дикції, артикуляції, інтонації, темпу мовлення	Скоромовки, дихальні вправи, читання вголос, вимова складних звуків.	Забезпечує чітку та зрозумілу мову, що є важливою для будь-якого виду спілкування.

Тренінг з невербальної комунікації	Розвиток навичок використання міміки, жестів, постави для посилення вербального повідомлення	Вправи на розпізнавання емоцій за мімікою, тренування постави, жестикуляції, контакт очей.	Допомагає створити більш повне й достовірне враження про себе.
Тренінг з переговорів	Навчання ефективним стратегіям ведення переговорів, досягнення компромісів, управління конфліктами	Симуляція ділових переговорів, відпрацювання різних стратегій ведення переговорів.	Допомагає досягати бажаних результатів у складних ситуаціях.
Тренінг з ведення ділової переписки	Навчання написанню ділових листів, електронних листів, звітів.	Написання різних типів ділових документів, аналіз прикладів.	Забезпечує ефективну комунікацію в письмовій формі.
Тренінг з телефонної комунікації	Розвиток навичок ведення телефонних розмов, створення позитивного враження, вирішення проблем по телефону.	Симуляція телефонних розмов, відпрацювання різних сценаріїв.	Допомагає будувати відносини з клієнтами та колегами по телефону.

Реалізація мовленнєвих тренінгів у Житомирському агротехнічному фаховому коледжі показала значні позитивні зміни в поведінці та комунікативній активності студентів. Учасники тренінгів стали більш впевненими у своїх висловлюваннях, демонстрували здатність чітко формулювати думки, а також краще контролювали свої емоції під час публічних виступів. Відзначено зростання рівня толерантності до думок інших, здатності до конструктивного обговорення. У ході тренінгів студенти, які раніше уникали публічних виступів, змогли успішно презентувати свої проєкти перед великою аудиторією.

Перспективи подальших досліджень у цій галузі включають розробку авторських програм тренінгів, які враховують специфіку освітніх закладів та потреби студентів різних спеціальностей. Крім того, перспективним є вивчення довгострокового впливу мовленнєвих тренінгів на професійний розвиток випускників, а також створення методик для оцінювання ефективності таких занять.

Список використаних джерел:

1. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 536 с.
2. Сайт «Вчимося жити разом. Курс підготовки вчителів». URL: <http://lt.multycourse.com.ua/ua/page/19/68#2> (Дата звернення 19.01.2025).

3. Сайт «Освітня платформа «Prometheus». Курси «Ділова комунікація українською». URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-plus/business-correspondence/> (Дата звернення 19.01.2025).

4. Сайт «Платформа курсів та вебінарів. Курс «Культура спілкування як фундаментальний інструмент якісної сучасної освіти». URL: <https://ippo.com.ua/training/kultura-spilkuвання-ak-fundamentalnij-instrument-7890?inpoint=ippo.com.ua> (Дата звернення 19.01.2025).